

2
apr.

eglutė

1987
birželis

TURINYS

- 3 PIETŲ VĖJELIS, V. Nemunėlis
- 4 RŪPINTOJĖLIS, D. Augienė
- 8 VILKAS IR SIUVĖJAS, liaudies pasaka
- 11 VAIDUOKLIS, D. Augienė
- 19 VASARĖLĖ, J. Minelga
- 20 PROTO MANKŠTA
- 24 ŽUVIS, A. Vygantienė
- 28 RAŠOM IR PIEŠIAM
- 32 JUOKŲ MAIŠELIS

PIEŠINIAI

Viršelis — P. Banevičiaus

Skyrių vinjetės — Z. Sodeikienės

Kitos iliustracijos:

P. Osmolskis — 4

A. Sutkuvienė — 5, 7, 11, 12, 13

A. Kiburas — 6

J. Paukštienė — 7, 14

O.M. — 8, 10

B. Gedvilienė — 9

Z. Sodeikienė — 15

A. Muliolytė — 16, 20

D. Kizlauskienė — 17

A. Balukas — 19

R. Juzaitytė — 24

A. Sruoginienė — 21

M. Eidukevičiūtė — 29

A. Trinkūnas — 27

M. Gečienė — 28

REDAKCIJA

REDAKCIJA: vyr. redaktorė — ses. O. Mikailaitė, Immaculate Conception Convent,
Putnam, CT 06260

ADMINISTRACIJA: administratorė — Danguolė Sadūnaitė, Immaculate Conception Convent,
Putnam, CT 06260

Gautąją medžiagą "Eglutės" redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra. Be redakcijos leidimo "Eglutėje" spausdintų rašinių bei piešinių kitur prašome nespausdinti.

EGLUTĖ — vienintelis lietuviškas laikraštėlis vaikams išeivijoje. Leidžia ir spausdina Nek. Pradėtosios Marijos Seserys, Putnam, CT 06260. Administratorė — Danguolė Sadūnaitė. Prenumerata metams — \$10.00; vieno numerio kaina — \$1.00.

THE LITTLE FIR is a magazine for Lithuanian children. Published monthly except July and August by the Sisters of the Immaculate Conception. Published and printed at Immaculate Conception Convent, Putnam, CT 06260. Yearly subscription—\$10.00; single copy—\$1.00. Second class postage paid at Putnam, Connecticut 06260.

EGLUTĖ (THE LITTLE FIR) — (USPS 169-200)

PIETŲ VĖJELIS

Vytė Nemunėlis

Skrisk, pietų vėjeli šiltas,
Į Tėvynės laukelius
Debesų baltaisiais tiltais
Ir per vandenį gilius.

Ir nuneški broliams žinią,
Kad pavasaris ateis,
Kad ne amžinai Tėvynę
Priešas spaus, žudys ir teis.

Kad ne amžinai pasauly
Neteisybė viešpataus, —
Laisvė patekės kaip saulė
Po vidurnakčio tamsaus.

LIETUVA ir MES

RŪPINTOJĖLIS

Danutė Augienė

Mūsų senelis Lietuvoje buvo stalius. Jo ir vardas buvo Juozapas. Jis dirbo baldus. Mokėjo ir medinius namus statyti, bet labiausiai džiaugdavosi tomis valandėlėmis, kai galėjo iš medžio ką nors drožinėti, skaptuoti.

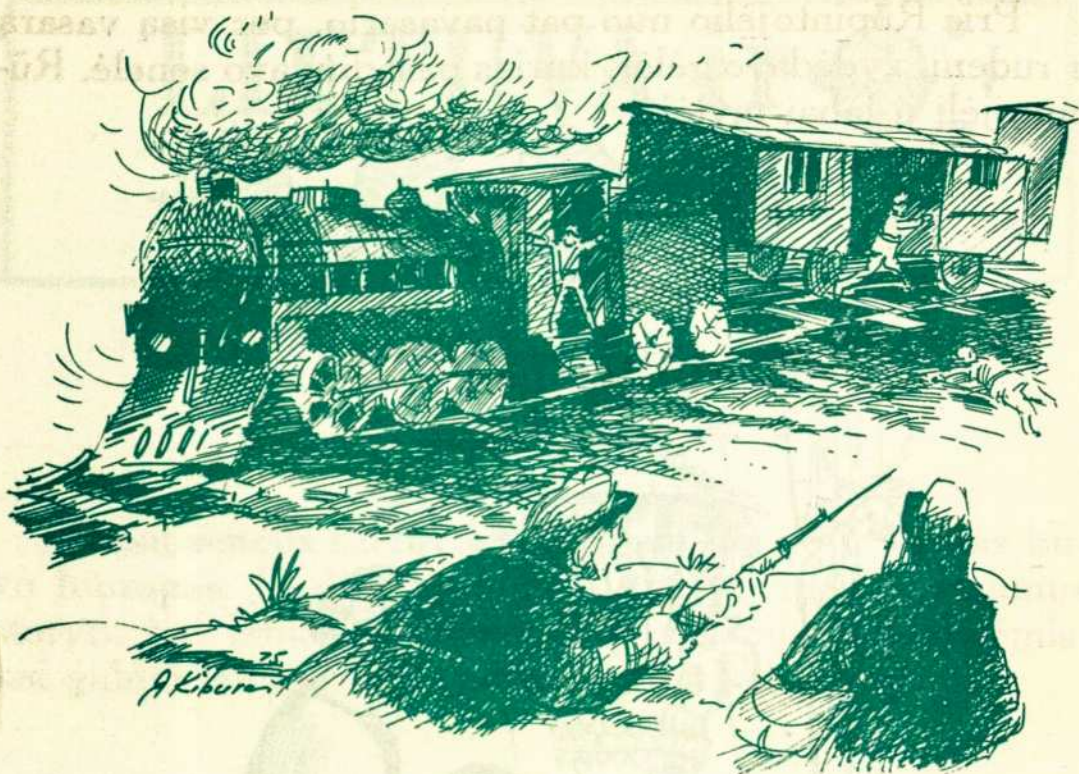

Jo darbo kryžiais puošėsi kaimynų ir tolimesnių sodžių kiemai, keliai ir pakelės. Savo tėviškės kryžkelėje jis buvo pastatęs didelį, aukštą kryžių, o kieme po ąžuolu — nedidelio žmogaus dydžio Rūpintojėlį. Vasaros vakarais ten visa šeima susirinkus meldavosi, giedodavo, kalbėdavo rožinį ar litaniją. Rūpintojėlio veidas švieste švietė gerumu ir rūpesčiu. Jo akys žvelgė meiliai į kiekvieną.

Prie Rūpintojėlio nuo pat pavasario, per visą vasarą ir rudenį, žydėdavo gėlės, kurias pasodindavo senelė. Rūpintojėlį ji labai mylėjo.

Ir atsitiko, kad į Lietuvą atėjo svetimieji. Jie netikėjo į Dievą ir pyko ant žmonių, kurie Dievą garbino ir jį mylėjo.

Daugelį lietuvių jie išvežė į tolimą Sibirą. Naikino atėjūnai ne tik žmones, bet ir kryžius. Nepakentė ir Rūpintojėlių. Greit jie sužinojo, kad mūsų senelis buvo garsus ir gabus kryžių ir Rūpintojėlių kūrėjas. Kaimynai senelį išpėjo, kad slėptųsi, kad jį gali išvežti. Kartais senelis taip ir darydavo — šiltom vasaros dienom eidavo miegoti į rugių ar bulvių lauką.

Ir tą naktį, kai svetimieji tikrai atvažiavo senelį suminti ir išvežti, jo nerado namuose. Nenorėdami išvažiuoti tušti, ištempė iš lovos senelę. Liepė jai skubiai rengtis. Toji, užsivilkusi sijoną ir švarkelį, tekina nubėgo prie Rūpintojėlio. Stipriai apkabino jo kojas ir šaukė:

— Aš niekur iš čia nevažiuosiu. Niekas neišveš manęs iš mano tėvų žemės. Niekas neišplėš manęs iš mano gimtinės. . .

Svetimieji ją tampė ir mušė. Senelė mušama blaškėsi, bet rankų, lyg rakinte surakintų aplink Rūpintojėlį, nepaleido. Vienas iš kareivių, tyčia ar netyčia, šautuvu trenkė į senelės galvą. Senelė staiga nurimo ir susmuko. Svetimieji pasijuto nejaukiai. Sušoko į sunkvežimį, pasuko į vieškelį ir nuskubėjo miestelio link.

Niekas negalėjo atgaivinti senelės. Ji buvo mirus. Ant jos kapo senelis nugabeno ir Rūpintojėlį, kad jai nebūtų liūdna vienai.

Mūsų senelis dar keliolika metų gyveno vienas tėviškėje. Visą laiką jis skaptavo, drožė iš medžio koplytėles, kryžius, Rūpintojėlius. Į juos sudėdavo savo ir visų lietuvių skausmą ir kančią.

Ir mūsų šeima turime senelio mums padovanotą Rūpintojėlį. Tai brangenybė. Mes prie jo dažnai visi kartu suklaupiam pasimelsti už Lietuvą ir senelius.

PASAKŲ pėdsakais

VILKAS IR SIUVĖJAS

lietuvių liaudies pasaka

Ėjo siuvėjas per mišką ir sutiko alkaną vilką.
— Gulk, aš tave suėsiu, — sako vilkas.

— Kad aš į tavo pilvą netilpsiu, — atsako siuvėjas.

— Na, esi siuvėjas. Paimk matą ir pamatuok man pilvą, — ar tilpsi, ar ne.

Siuvėjas išsiėmė iš kišenės matą ir ėmė matuoti. Be-matuodamas kapt ir nutvėrė vilką už uodegos. Išsitraukė savo prosą ir ėmė prosyt vilkui nugarą. Vilkas kaukė, staugė, šokinėjo.

— Palauk, palauk, — maldavo vilkas. — Nemušk manęs. Jei mano uodega tau nereikalinga, aš ją pasiimsiu. Tu mane paleisk, o aš tavęs neėsiu.

Siuvėjas pasiėmė žirkles, čekšt nukirpo vilkui uodegą ir paleido.

Vilkas nubėgo į mišką ir sustaugė. Sušaukė vilkų susirinkimą. Subėgo daug vilkų. Beuodegis papasakojo, kaip siuvėjas jį primušė ir uodegą nukirpo.

— Mes turime jį pasigauti ir sudraskyti, — nutarė visi vilkai. — Kitaip mums nebus gyvenimo, jei niekas mūsų nebijos.

Pajuto siuvėjas, kad atūžia pulkas vilkų, kaip audros debesis. Ką daryti? Jis tuojuo greit įlipo į medį. Atbėgo vilkai ir mato, kad siuvėjas eglėje tupi.

— Palauk, mes jį nuimsime, — pasakė didžiausias vilkas. — Tu, beuodegi, stok į apačią. Mes vienas ant kito užlipsime ir jį pasieksime.

Siuvėjas, tai išgirdęs, persigando. Matydamas, kad vilkai vienas ant kito lipa ir yra visai netoli jo, pasiėmė prosą ir suriko:

— Kam klius, tam klius, bet beuodegiui tikrai bus!

Beuodegis, apačioj stovėdamas, išgirdęs tuos žodžius, šoko bėgti. Tuo visi vilkai sugriuvo. Pusė jų užsimušė, o kita pusė į mišką išbėgiojo.

Siuvėjas, išlipęs iš eglės, laimingas nuėjo namo.

VAIDUOKLIS

Danutė Augienė

Vytas ir Algis buvo geri draugai. Jie buvo kaimynai — lankė tą pačią mokyklą, mokėsi toje pačioje klasėje. Tik mokytoja neleido jiems kartu sėdėti.

— Kodėl ne? Juk mudu geri, — kalbėjo mokytojai Vytas.

— Labai geri, — pritarė ir Algis.

— Taip, — pasakė mokytoja, — jūs geri, tik negalit suvaldyti savo liežuvio. Visą laiką kalbatės.

Tikrai taip buvo. Vytas su Algiu visad turėjo ką viens kitam pasakyti. Abudu kartu stovyklaudavo, abu mėgo nuotykius, abu skaitė tas pačias knygas.

— Žinai, Algi, aš taip norėčiau sutikti tikrą vaiduoklį. Baidyklę, kaip reikiant, — kartą išsitarė Vytas.

— Vaiduokliai tik knygoje, — numojo ranka Algis. Daugiau jie apie tai nekalbėjo, kol atėjo vasaros atostogos. Senas dėdė pakvietė Algio šeimą į savo ūkį. Kadai tas ūkis buvo didžiulis, bet dabar apleistas. Niekas jame nearė, nesėjo, nesodino. Tik prie gyvenamojo namo dar buvo daržas. Čia dėdė ir dėdienė augino daržoves ir, kaip lietuviams įprasta, buvo ir gėlių darželis.

Į dėdės ūkį tėtė Algiui leido pasikviesti ir Vyta. Algis buvo labai laimingas.

— Tokiame didžiuliame ūkyje vienas žmogus daugiau ar mažiau nieko nereikia, — pritarė mama.

— Abu pasiimkite miegmaišius, kad dėdinei būtų mažiau rūpesčio, — pasakė tėtė.

Atvažiavę į ūkį, berniukai tuojau išlėkė į laukus. Pamiškėje stovėjo senas vėjinis malūnas. Prie malūno buvo prilipęs mažutis namelis. Tas namelis buvo su langais, durimis, grindimis ir plokščiu stogu. Berniukams jis labai patiko.

— Jūs mumis, dėdiene, nesirūpinkit, — grįžęs pasakė Algis. — Mes nakvosime malūne.

— Ar jums protas susimaišė? — nustebo Algio mama.
— Mama, ten yra puikus mažas namelis — kaip tik mums, — kalbėjo Algis.

— Nuotykių ieškotojai, — nusišypsojo tėtė.
— Kaip jūs ten, vaikeliai, miegosit? Kad ten lovų nėra, — rūpinosi dėdienė.
— Grindys švarios ir lygios. O mes turime miegmaišius, — skubėjo paaikškinti Vytas.
— Taigi, taigi, — prabilo ir senasis dėdė. — Nepame-
nu koks giminaitis sykį ten nakvojo. Apie vidunaktį par-
bėgo namo šaukdamas.
— Kodėl? Kas jam atsitiko? — paklausė abu berniu-
kai iš karto.
— Ką gali suprasti, kas atsitinka sename malūne, —
tarė dėdė ir abu su dėdiene pasižiūrėjo vienas į kitą.
— Gal vaiduoklį pamatė? — išsitarė Algis.
Dabar abu berniukai nežmoniškai norėjo nakvoti na-
melyje prie malūno. Kad tik leistų!

— Pasiimkit ko nors naktipiečių. Gal išalksit, — kalbėjo dėdienė, kraudama maisto į pintinę. — Mūsų kaime Lietuvoje sakydavo, kad reikia ant palangės dvasiom ir vėlėm maisto palikti, tada būna ramiau miegoti. . .

Berniukai pasiėmė pintinę ir miegmaišius. Jie degė smalsumu. Nuėjo į namelį, kol dar buvo šviesu. Netrukus sutemo. Buvo graži, šilta vasaros naktis. Miegmaišiuose pasidarė per karšta.

— Atidarykime langus, — pasiūlė Vytas.

— Aišku! Kodėl iš karto nepagalvojom, — pritarė Algis.

Vytas pravėrė namelio langus. Papūtė lengvas, malonus vėjelis.

Algis pastatė maisto pintinę ant sukrypusio staliuko, kuris stovėjo kampe, prie atviro lango. Berniukai nutarė pasnausti, o vėliau atsikelti ir pasidairyti. Šiandien buvo ilga diena — kelionė į ūkį užtruko keturias valandas automobiliu.

— Labanakt, Vytai, — nusižiovavo Algis.

Abu sugulė. Dangumi plaukė lengvi debesėliai. Kilo didelis, raudonas mėnulis. Rami naktis. Tik kartais vėlyvi paukščiai suriko šen ar ten. Kažkur sulojo šuo. Kurkė varlės.

Berniukai miegojo. Mėnulis iškilo aukštai ir dabar jis buvo baltas ir didelis — kaip skraidanti lėkštė. Namelyje buvo šviesu. Ant sienų judėjo medžių šakų šešėliai. Staiga Vytą pažadino žingsniai.

— Algi, kažkas ten eina, — judino draugą Vytas.
— Kam mane žadini? Ar jau rytas? — apsimiegojęs pasakė Algis.

— Pasiklausyk!

— Kažkas eina. Girdžiu žingsnius, — šnabždėjo Algis. Lange iškilo figūra. Pasirėmė ant palangės. Galva didelė, pailga. Rankos kaulėtos.

— Algi — velnias! Ar tu matai? . . . Barzda, ragai, — kalbėjo Vytas, darydamas kryžiaus ženklą ant savęs.

Persižegnojo ir Algis. Bet velnias nejudėjo. Griebė pintinę su maistu. Išvertė. Iš jos pabiro dėdienės rūpestingai sudėti naktipiečiai.

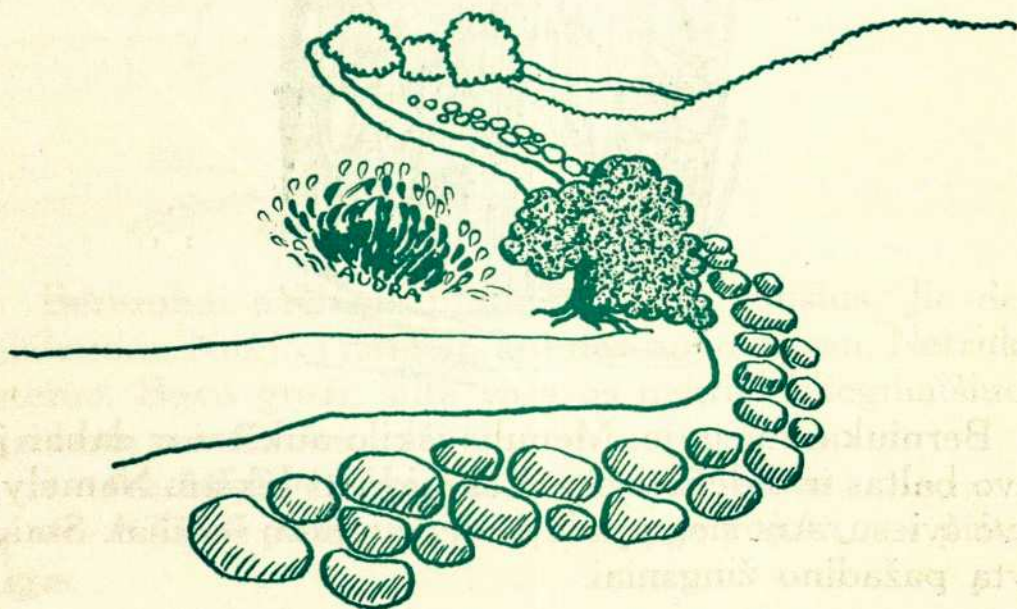
Dabar vaikai gerai pamatė, kad baidyklė tikrai turi ragus ir barzdą. Rankos plaukuotos ir kaulėtos. Išsinėrė iš miegmaišių, abu berniukai išsiritė pro duris. Baidyklė subliovė.

— Ko mudu taip bėgam? Niekas nesiveja. . . — tarė Vytas.

— Bėkim ir tiek, — nesiginčijo Algis.

Kai jie jau buvo visai arti gyvenamo namo, staiga Algis suriko:

— Vytai — po dešine. Baidyklė atsivijo!

Tikrai. Darže stovėjo figūra. Jos rūbai plevėsavo į visas šalis, ilgi plaukai kabėjo iš šonų. Iš baimės berniukai vos galėjo pajudėti — kojos kaip švininės. Šaukdami abu įgriuvo į namus.

- Kas gi atsitiko? — pirmoji atėjo pažiūrėti dėdienė.
- Darže baidyklė, — uždusęs ištara Vytas.
- Malūne velnias, — šnabždėjo Algis.

Kai vaikai aprimo, tėtė su dėde nutarė pažiūrėti, kas dedasi. Dėdė įžiebė senovinį žibintą, o tėtė pasiėmė kišeninę lempą. Išėjo į daržą. . . Jiems išeinant, dėdienė ėmė juoktis.

- Vaikeliai, — juokėsi ji, — tai aš jus išgasdinau.
- Kaip tai? Juk jūs miegojot savo lovoje. . .

— Taip, bet vakar darže aš pastačiau baidyklę, kad paukščiai braškių nelestų.

Visi su žiburiais nuėjo į daržą. Darže stovėjo baidyklė, apvilкта ilgu švarku. Ji buvo prikimšta šiaudais, kurie atrodė lyg plaukai.

— Bet kas buvo malūne? — nenusileido Algis.

Visi nuėjo į malūną. Prie trobelės nieko nebuvo. Tik maisto likučiai išmėtyti ir sutrypti. Dėdė pasilenkė prie žemės.

— Ožio pėdos, — pasakė.

— Tai tikriausiai kaimynų ožys jus aplankė, — tarė dėdienė. — Tie žmonės neturtingi, jų ožys dažnai alkanas. Jis eina kur nori ir kada nori. Labai mėgsta smaguriauti.

— Ne, dėde, čia tikrai buvo kipšas, — akį merkdamas tarė Algio tėtė.

— O kas čia supaisys? — pasakė dėdė. — Gal buvo ožys, o gal ir velnias. Kitą sykį čiupkit už barzdos ir liepkit pasakyti, kas jis toks.

Berniukai pasižiūrėjo vienas į kitą. Nežinojo, ar tikėti, ar ne.

VASARĖLĖ

Jonas Minelga

Vasarėlę kvietėm,
Štai — ji jau atėjo!
Vyšniom ir avietėm
Sodai raust pradėjo.

Laukia, laukia Vytės
Upeliuko bangos.
Stebisi žuvytės:
Kas dabar čia rangos?

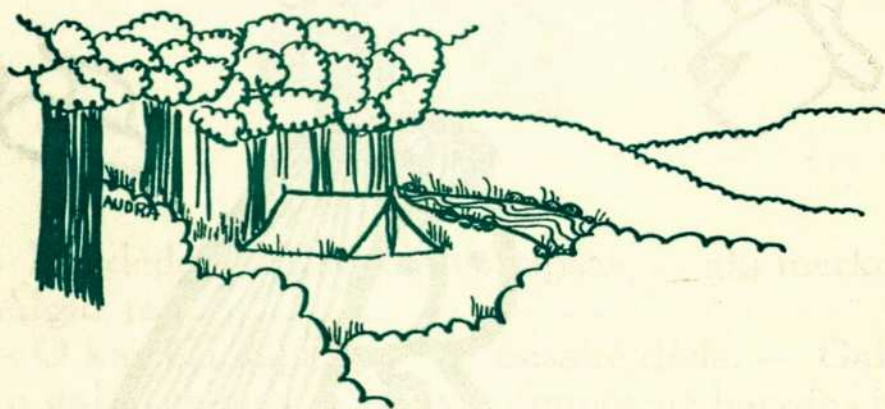
Už tvoros žiogeliai
Groja ką bemoka,
O balų žirgeliai
Su varlytėm šoka.

PROTO MANKSTA

I. MİSLĖS

1. Padėk ant balto — baltas,
Padėk ant juodo — juodas.
Pastatysi — saulę pamatysi.
2. Ar eglutę be spyglių
Kada nors matei ir tu?
Turi ji lapus gražius,
Bet spalvotus — ne žalius!

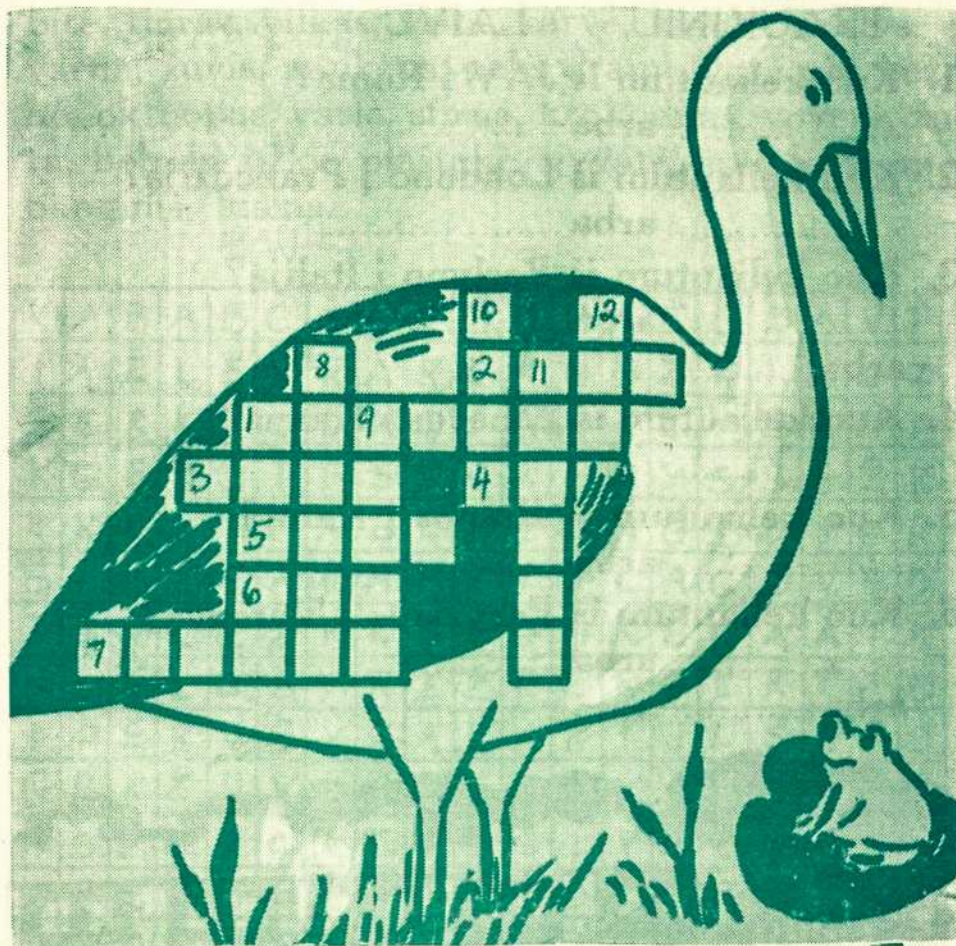

II. STOVYKLAUJAM

Vasarą vaikai važiuoja stovyklauti. Ar gali teisingai surašyti šių lietuviškų stovyklaviečių vardus?

1. GANIREN	1.
2. NADINAVA	2.
3. RATEGNİK	3.
4. MORAVU	4.
5. KARAS	5.

III. PAUKŠČIŲ KRYŽIAŽODIS

Skersai:

1. Paukštis, atvaizduotas šiame kryžiažodyje.
2. Paukštis, kuris aukštai skraido.
3. Daug metų turinti senutė
4. Žodelis, kurį sušunkame, kai kas suskauda.
5. Iš mokyklos grįžtame
6. Blogas įprotis.
7. Ne šlapias.

Žemyn:

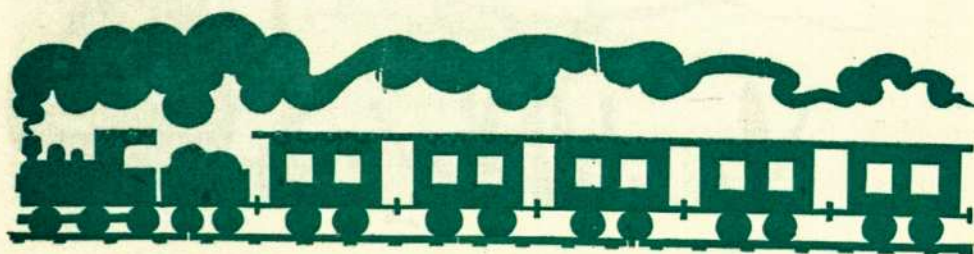
1. Paukštis, kuris snapu kala medį.
8. Valstybė į šiaurę nuo J.A.V.
9. Pastatas, kuriame gyvename.
10. Ką nors veikia.
11. Margas katinas yra
12. Klausiamasis žodelis.

IV. KUO KELIAUJAME?

Daugelis žmonių vasaros metu keliauja į kitus kraštus.
Keliamume įvairiomis priemonėmis:

LĖKTUVU AUTOMOBILIU
TRAUKINIU LAIVU

1. Kuo keliautum iš JAV į Romą?
..... arba
2. Kuo keliautum iš Londono į Prancūziją?
..... arba
3. Kuo keliautum iš Berlyno į Italiją?
..... arba
arba
4. Kuo keliautum iš Ženevos į Kenją?
.....
5. Kuo keliautum iš Romos į Kairą?
..... arba
6. Kuo keliautum iš Paryžiaus į Varšuvą?
..... arba
arba

VI. KAS KUR GYVENA?

Kuriame krašte gyvena švedai?
vengrai?
čekai?
eskimai?
prūsai?
ukrainiečiai?
škotai?

V. SURASK!

Šiame raidžių kvadrato yra 30 įvairių paukščių, gyvulių, žvėrių, žuvų, vabzdžių ir roplių vardai. Kai surasi, surašyk juos pagal kiekvieno rūšį. Šie gyviai čia yra: bitė, tigras, vilkas, višta, karvė, kiaulė, arklys, ežys, varna, žuvis, paukštis, pelė, dramblys, žąsis, beždžionė, oktuopas, varlė, stirna, krokodilas, voverė, žuvėdra, bebras, ožka, plaštakė, gyvatė, šuo, katė, meška, banginis, kiškis.

K	A	B	A	B	C	Ž	U	V	Ė	D	R	A	Ė	L	R	A	V	P
I	A	Ė	L	Ė	V	R	A	K	E	M	N	D	Z	K	I	U	L	Z
Š	E	R	K	P	C	D	K	Ė	I	A	R	K	L	Y	S	A	P	F
K	G	E	T	S	I	T	Š	K	U	A	P	M	Y	S	Š	G	Ž	K
I	H	V	K	V	F	A	E	L	M	T	U	N	G	T	U	Y	G	R
S	I	O	Ž	E	A	K	M	B	R	I	Ž	L	A	C	O	V	S	O
I	J	V	L	Ė	Z	R	L	S	O	G	M	K	Ė	H	A	A	T	K
N	Ė	E	L	U	S	Y	N	E	Ž	R	Ė	R	G	E	K	T	I	O
I	P	E	R	V	S	Y	S	A	K	A	R	T	J	L	Š	Ė	R	D
G	P	K	Ž	U	V	I	S	A	A	S	R	K	I	E	E	T	N	I
N	S	E	C	Y	C	I	T	A	T	Š	I	V	M	B	M	A	A	L
A	B	B	B	C	S	Ė	N	O	I	Ž	D	Ž	E	B	B	K	Z	A
B	S	A	P	U	T	K	O	T	A	D	A	U	B	E	B	R	A	S

GEGUŽĖS GALVOSŪKIŲ ATSAKYMAI:

- I. 1. duona, 2. šešėlis, 3. pirštai ir dantys, 4. žvaigždės, 5. gyvybė.
 II. 1. gaidys, 2. varnėnas, 3. lakštutė, 4. papūga.
 III. **Skersai:** 3. turime, 4. Kalvelis, 6. srovė, 8. širdis, 9. kelmas, 14. praeitį, 15. kerpė, 16. tamsumas, 20. adyti, 21. Valentino, 22. sesuo. **Žemyn:** 1. meilės, 2. gimę, 5. Vasario, 6. seka, 7. Lietuva, 10. liepa, 11. Alpės, 12. vienybė, 13. misti, 17. muilas, 18. skanus, 19. skaito, 20. artojas.

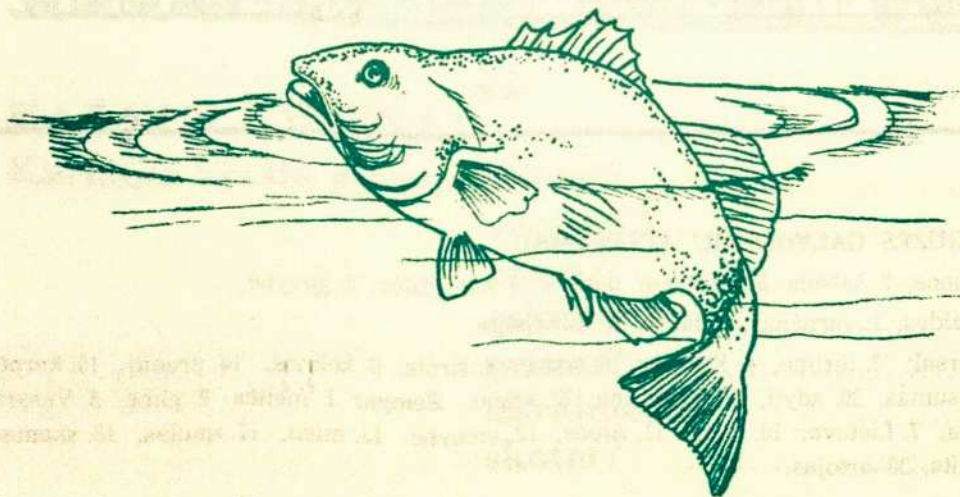

ŽUVYS

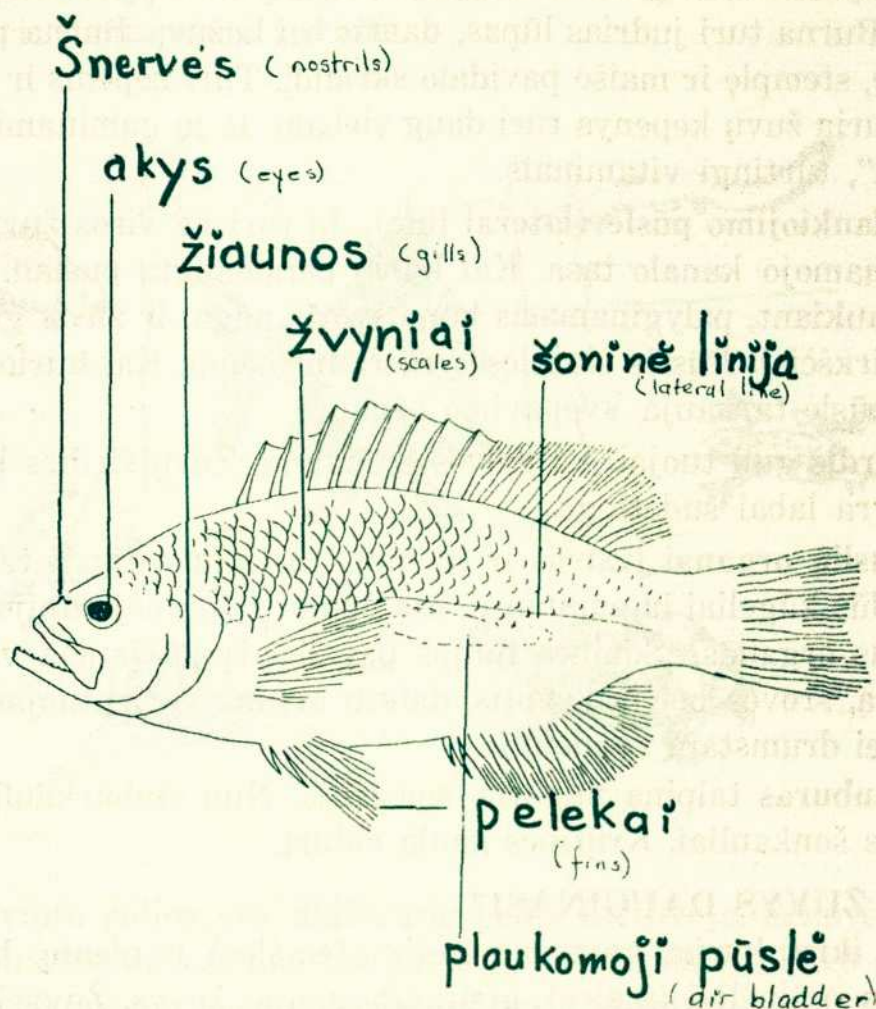
*Žinias paruošė A. Vygantiene
Suredagavo D. Augienė*

KĄ MES ŽINOM APIE ŽUVIES KŪNĄ?

Žuvies odoje yra daugelis liaukų, kurios gamina ir nuolat leidžia gleivinę medžiagą. Nuo jos žuvies kūnas nuolat slidus. Žuvies kūnas būna įvairių formų. Įsiraususių į dumblą — ilgas, cilindrinis; stovinčių vandeny žuvis turi disko, rato pavidalo kūną ir panašiai... **Uoslei** tarnauja nosies landoje glūdinčios uodžiamos ląstelės. **Akis** — **regėjimo organas**, įvairių žuvų įvairiai sudarytas. Tai priklauso nuo žuvų gyvenimo būdo. Akys paprastai neturi vokų ir ašarinių liaukų. Žuvis yra trumparegė. **Klausos organas** yra porinė, abejose galvos pusėse esanti, **vidinė ausis**, sudaryta iš labirinto. Labirintas pripildytas gleivėto skysčio.

Žuvų kūnas padengtas žvynais (scales). Žvynai auga apatinė savo puse. Galima įžiūrėti žvynų žiedus ir nustatyti žuvies amžių. Bet yra žuvų, kurios žvynų neturi arba turi labai smulkius, švelnius.

Griaučiai būna išoriniai ir vidiniai. Išoriniai — žvynai, o vidiniai — kremzlinė išilginė chorda. Būna ir kauliniai griaučiai.

Žiaunos (gills) taip pat būna įvairios. Vienų žuvų — kremzlinės, kitų — kaulinės. Turi 7 lankus. Žiaunos, esančios iš abiejų galvos pusių, tarnauja kvėpavimui.

Pelėkai (fins) — tai galūnės. Pelėkai būna poriniai ir neporiniai. Poriniai — krūtinės ir pilvo. Neporiniai — nugaros, paeilės ir uodegos. Pelėkai sudaryti iš odos raukšlės, kurią palaiko kremzliniai ir kauliniai stiebeliai. Pelėkų funkcijos įvairios.

Uodeginis pelėkas varo kūną pirmyn, nugarinis ir pauodeginis — laiko plaukimo kryptį; poriniai padeda keisti kryptį, sulaiko plaukimą, palaiko pusiausvyrą.

Virškinimo organai — burna, snukio priešakyje arba jo apačioje. Burna turi judrias lūpas, dantis bei liežuvį. Burna pereina į ryklę, stemplę ir maišo pavidalo skrandį. Turi kepenis ir blužnį. Kai kurių žuvų kepenys turi daug riebalų. Iš jų gaminami “žuvų taukai”, turtingi vitaminais.

Plaukiojimo pūslė (lateral line). Ją turi ne visos žuvis. Tai virškinamojo kanalo tąsa. Kai kurių persmaugta pusiau. Pūslei susitraukiant, palyginamasis kūno svoris auga, ir žuvis grimsta. Ir atvirkščiai. Pūslės sienelėse yra raumenėliai. Kai kurioms žuvis pūslė tarnauja kvėpavimo organu.

Širdis guli tuoju už galvos ir žiaunų. Žuvų širdies kraujotaka yra labai sudėtinga.

Juslių organai įvairūs ir įdomūs. Lietimui pajusti tarnauja specialūs kūgeliai ir pumpurai, esą odoje ir šoninėje linijoje. Tai svarbus organas. Šoninės linijos pagalba žuvis jaučia vandens slėgimą, srovės bei jų kryptis, daiktų artumą, orientuojasi tamsoje bei drumstam vandenyje.

Stuburas talpina nugaros smegenis. Nuo stuburkaulio eina į šonus šonkauliai. Krūtinės kaulo neturi.

KAIP ŽUVYS DAUGINASI?

Iš **ikrų**, kurias gamina patelės (females) ir **pienių**, kuriuos gamina patinėliai (males), atsiranda naujos žuvis. Žuvyčių atsiradimo procesas lietuviškai vadinamas **nerštu**. Labai daug ikrų suvalgomi: žmonės išgaudo ir kitos žuvis prarija. Bet vis vien kasmet žuvų veisiasi labai daug.

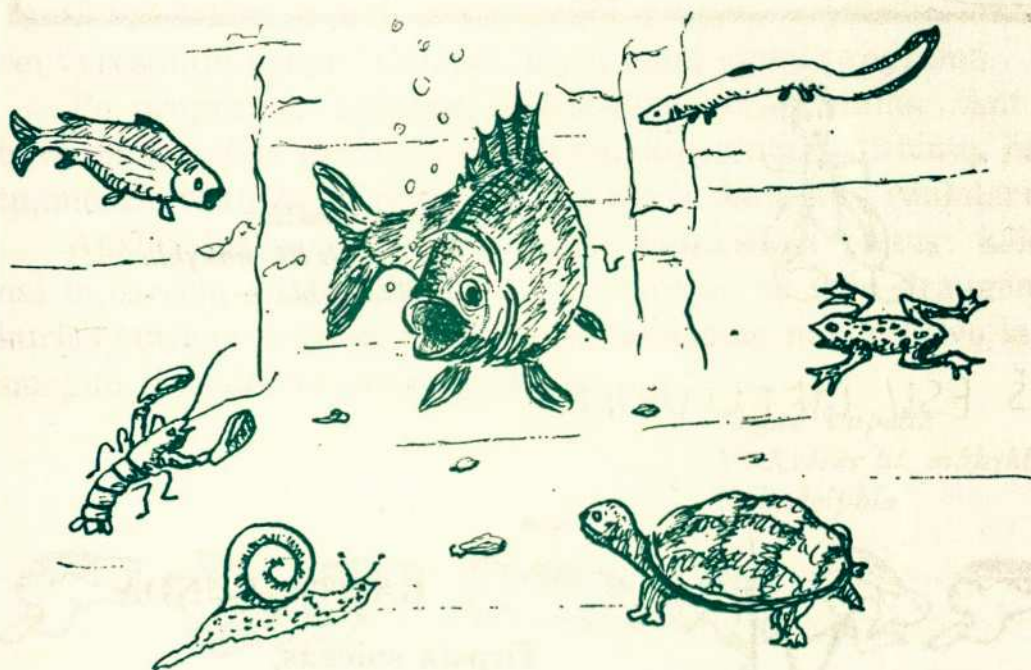
KAIP ŽUVĮ VALGYTI?

Ar tau patiktų valgyti žalią, nekeptą žuvį? Japonai valgo žalią žuvį. Žvejai kartais valgo nekeptas žuvis.

Daugumas žmonių žuvis kepa arba verda. Kepti galima lauže ant karštų akmenų. Kartais žuvį aplipdo moliu. Iškepus, molis sudaužomas. Drauge su moliu nusiima ir žuvies oda.

ŽUVYS LIETUVOJE

Žuvintų ežeras, vidurinėje užnemunėje, yra liekana daug didesnio ežero, kuris čia buvo paskutinio ledymečio pabaigoje. Dabar čia yra paukščių rojus, nes gyvena daug vandeninių paukščių, kurie minta ežero žuvimis.

Žuvinto palios yra didžiausia pelkė Lietuvoje. Senovėje lietuviai čia slėpdavosi nuo priešų. 1944-50 metais čia buvo svarbi lietuvių partizanų bazė, kovojančių prieš sovietus.

Nepriklausomos Lietuvos laikais Palangoje, prie Baltijos, rūkydavo ungurius ir plekšnes. Žmonės juos pirkdavo ir valgėdavo. Oi, būdavo skanu! Paklausk močiutės ar senelio.

DAR ĮDOMYBĖ APIE ŽUVIS

Žuvis — vienas seniausių krikščionybės ženklų. Kai krikščionys buvo persekiojami, maždaug 300 metų po Kristaus, nebuvo saugu išsiduoti, kas esi. Buvo naudojamas žuvies simbolis. Graikų kalba ICHTHYS reiškia žuvis. Krikščionys tas pačias raides naudojo išreikšti ką kita: Jėzus Kristus.

rašom ir piešiam

*Rimas Radžius
V. Krėvės lit. mokykla
Philadelphia*

AŠ ESU LIETUVIUKAS

GAMTA BUNDA

Tirpsta sniegas,
Žemės troškulį gaivina.
Saulė šildo,
Šiurpi žemė pagyvėja.

Gamta bunda,
Sniege pražysta žibutės,
Nors dar gėlės
Saldžiai miega po žeme.

Lietus krinta,
Štai jau sprogsta medžių lapai.
Čiulba paukščiai,
Skaidrios spalvos išsilieja...

*Andrius Utz
K. Donelaičio lit. mokykla
Chicago*

APLANKIAU KAZIUKO MUGĘ

Šį pavasarį aš nuvykau į Washingtoną, į Kaziuko mugę. Pirmiausia įvyko skautiškas Kaziuko mugės atidarymas. Vienam skautui buvo įteiktas geltonas šlipsas.

Į mugę kelionė buvo neilga. Mes važiovome su ponais Surdėnais ir Gema. Po oficialaus atidarymo buvo trumpa programėlė. Tautinius šokius pašoko mažų vaikų grupelė ir jaunimo ratelis bei vyresniųjų grupė "Gabija". Buvo labai įdomi programa.

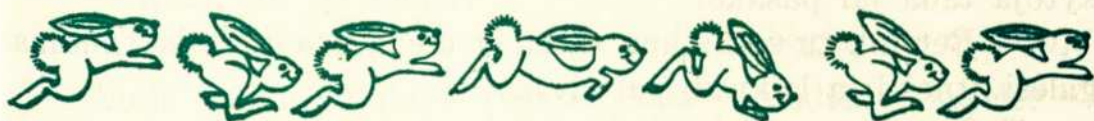
Po programos apėjome, apžiūrėjome visus stalus. Ant jų buvo daug sudėta gražių, meniškų dalykų: gintaro dirbinių, juostų, medžio tautodailės dalykų. Buvo dar ir daug kitų rankdarbių.

Apžiūrėjus parodą, nusipirkome lietuviškus pietus: kaldūnai ir barščių sriuba. Po pietų pasikalbėjau su savo draugėmis, kurias sutikau mugėje, ir neužilgo važiovome namo. Buvo labai smagiai ir maloniai praleista diena.

Sigutė Šnipaitė

V. Krėvės lit. mokykla

Philadelphia

MANO TRUMPOS ATOSTOGOS HAVAJUOSE

Kai mes nuskridom į Havajų salas, mums uždėjo gėlių karolių. Tada važiovome į gyvenamąją vietą. Ir kas buvo keista, kad ant vienos salos šono buvo šilta ir švietė saulė, ant kito salos šono lijo.

Kitą dieną mes važiovome į Hanauma slėnį. Ten buvo koralų ir žuvys plaukė. Tos žuvys buvo labai gražios. Sekančią dieną mes važiovome į šventą Krioklį (Sacred Falls). Ši kelionė buvo įdomi, nes turėjome dvi mylias eiti. Mes perėjome per greitai tekančią upelį. Dar galiuką ejome ir pagaliau, nuėjome. Kaip gražu buvo!

Aldona Vainiutė

V. Krėvės lit. mokykla

Philadelphia

NEGRAŽU MELUOTI

Lina Augiūtė

Chicago, Illinois

Mokykloje ir namuose vis girdėdavau:

— Vaikai, niekad nemeluokit. Galit atsidurti bėdoje.

Netikėjau, bet štai kas atsitiko:

Mano klasėje buvo mergaitė, kuri turėjo viską ko tik ji norėjo. Bet ji vis gyrėsi, kad turi dar daugiau. Mes žinojome, kad ji meluoja.

Vieną kartą mokytoja paprašė, kad ji atneštų mums parodyti tą labai gražų, brangų, auksinį laikrodį, kuriuo ji taip gyrėsi. Mergaitė nežinojo ką pasakyti mokytojai. Ji tylėjo. Mokytoja tada jai pasakė:

— Bet juk tu sakei aną dieną ir dieną prieš tai, kad mums galėsi atnešti tą laikrodį parodyti...

Tada toji mergaitė tyliai pasakė:

— Kad aš jo visai neturiu, niekad neturėjau...

Mokytoja mums tada aiškino, kad niekad nereikia meluoti, nes galima įprasti ir užaugus gali kas nors labai blogo atsitikti. Ir man kartą pasitaikė dėl melo nukentėti.

Atsitiko, kad mano pusseserė sudaužė vieną jos mamos brangią vazą. Kai jos mama paklausė, kas tai padarė, pusseserė pasakė:

— Tai ji padarė, — ir parodė į mane.

Aš sakiau, kad tai netiesa, kad aš to nepadariau, bet manimi netikėjo. Teta man uždavė darbą. Aš turėjau visą dieną dirbti ir sėdėti namuose. Mano pusseserė galėjo eiti žaisti su draugėmis į kiemą. Ir taip aš tapau nubausta dėl to, ko aš nepadariau, nes pusseserė melavo. Man tas labai nepatiko. Supratau, kad meluoti negražu, negalima.

JUODŽKIS

Birutė Alšytė

Mama ir aš beveik kasdien einame į parką. Ten aš žaidžiu su Juodžkiu. Jis yra linksmas, jaunas katinas. Niekas nežino, kieno.

Vieną kartą atėjom į parką, ir matom: sena senutėlė laiko rankoj virvutę su mazgu gale, o Juodžkis mazgą gaudo.

— Ar tai jūsų katinėlis? — paklausė mama.

— Ne, ne mano. Jis žaidžia su visais. Visi mes jį mylime.

— Kaži, kur jis miega?

— Saulutėj, ant suolo. O naktį jis budi, bėgioja ir medžioja.

Atėjo ruduo. Naktys vėsios. Atšals Juodžkiui kojelės — pagalvojau, ir sakau mamai — einam į parką!

Nuėjom. Pūtė vėjas, linko medžiai. Parke nebuvo žmonių, nei katino.

— Mama, gal Juodžkis sušalo?

— Nesušalo. Jis turi daug draugų, turbūt kur nors vieši.

Einant namo buvau susirūpinusi — man rūpėjo katinėlis.

— Birute, ar matai? — parodė mama saulės apšviestą langą.

Krautuvės palangėj tarp išdėstytų žaislų miegojo Juodžkis.

— Gal jį parduos? — sušukau, ir įėjom į krautuvę.

— Kiek kainoja juodas katinėlis lange? — paklausiau.

— O, mes jo neparduodam. Jis geras katinas, medžiotojas!

— Ar galima jį paglostyti? Mes vasarą buvom draugai parke.

Paglosčiau Juodžkį. Jis mane pažino ir pamerkė žalia akim.

— Matai, Birutėle, kaip gerai, kad Juodžkis moka peles gaudyti — turi dabar pastogę ir mylinčius šeimininkus, — tarė mama.

Juokų Maišelis

Varna: Žiūrėk, ką tik praskrido lėktuvas su dviem motorais! Ar tu nenorėtum taip greitai lėkti?

Žvirblis: Jei aš turėčiau dvi uodegas ir abi taip degtų, manęs nė nematytum!

Mokytoja: Išaiškink, kaip numesti kiaušinį tris pėdas taip, kad nesudužtų.

Mokinys: Žinoma! Laikyk kiaušinį keturias pėdas nuo žemės. Tada paleisk, ir jis tris pėdas kris nesudužęs. O paskui bėk, kad mama nepamatytų...

Skautas: Ar žinai, kaip sukurti ugnį, naudojant du pagaliukus?

Skautė: Labai lengva! Vienas iš tų pagaliukų turi būti degtukas.

Moteris: Ponas policininke, kaip man pasiekti ligoninę?

Policininkas: Tik pastovėkit čia, vidury kelio!

Ponas: Ką ta musė veikia mano sriuboj?

Patarnautojas: Man atrodo, kad ji labai greit plaukia...

Susibarė kaimynai:

I vyras: Ar manai, kad aš kvailas?

II vyras: Ne, bet galiu klysti!

Tomas: Duok man kastuvą, greit!

Petras: Kas atsitiko?

Tomas: Mano broliukas įkrito į purvą ligi batų šniūrelių. Turiu jį iškasti.

Petras: Kodėl jis pats neišlipa?

Tomas: Kaip gi išlips? Jis krito galva žemyn!

Ji: Matau žmogučius medyje.

Jis: Ar matei gydytoją?

Ji: ne, tik žmogučius.

